

Od záliby v motorkách přes truhlářinu až k restaurování sakrálních interiérů

Truhláře **Pavla Svobodu** z Horní Cerekve na Pelhřimovsku jsme poprvé představili v roce 2018 ve spojení s jeho unikátním dřevěným motocyklem – Jawa 250 Pérák, zhotoveným v měřítku 1:1 pomocí klasických truhlářských strojů a nářadí a prezentovaným rok před tím na veletrhu Wood-Tec 2017 (viz **DM 12/2018**). Letos v polovině června se mi tento řemeslník telefonicky ozval sám, a to ve spojení s jeho dalším dokončeným dřevěným motocyklem – Jawou 50/550, lidově přezdívanou „Pařez“. Mezi 21 dřevinami použitými pro jeho výrobu je totiž i dřevo z větve nejstaršího rostoucího stromu v ČR tisu červeného z Vilémovic u Ledče nad Sázavou. Díky těmto počínům, zaznamenaným v České knize rekordů, se Pavel Svoboda během své třicetileté řemeslné kariéry posunul od počáteční výroby běžných interiérových výrobků pro zákazníky v okolí až ke spolupráci s restaurátorem historických sakrálních interiérů.

Autor: Ing. František Novák
Kontakt: novak.sd@tiscali.cz
Foto: autor a archiv výrobce

Na začátku byly různé druhy starých motocyklů...

Pravidelným čtenářům **Dřevařského magazínu** je tedy známo, že tento dnes jedenapadesátiletý truhlář Pavel Svoboda již od dětských let tihnul k motocyklům. Než si ale směl sednout na svoji první motorku, jezdil jakožto mladý člen tehdejšího branně-sportovního

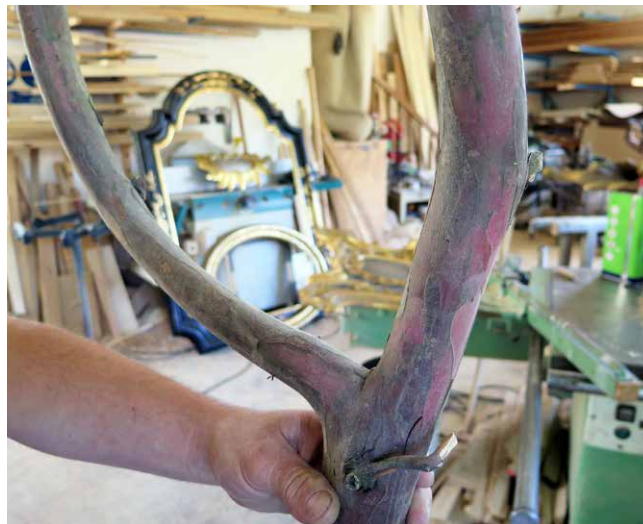
klubu Svazarm cyklotrial. Při tom si tehdy z pohledu cca 10letého kluka zcela vážně pohrával s myšlenkou, že se později vrhne na speciální disciplínu „šlapačky“ nebo motokros.

Jeho první bližší seznamování se s motorkami započalo kolem třináctého roku věku, kdy ze stodoly, tvořící součást jeho rodného domu, vytáhnul po dědečkovi Pionýra 550, lidově

přezdívaného ‚Pařez‘, z něhož sundal všechny postradatelné plechy a udělal z něj tzv. ‚krosku‘. V patnácti letech si udělal první řidičský průkaz na malé motocykly a o rok později mu otec koupil Jawu 90 Cross. V sedmnácti letech pak začal směle prohánět jeho Jawu 250/353 – Kývačku. I přesto se ale nakonec vysněným motokrosařem nestal.

Pomyslný milník v řemeslné kariéře truhláře Pavla Svobody, dřevěnou Jawu 250 – Pérák, doplnil letos další dřevěný model historického motocyklu Jawy 50/550, lidově přezdívané „Pařez“

Mezi 21 dřevinami použitými pro výrobu jednotlivých dílů a součástí tvůrce využil také ulomenou větev památného tisu červeného z Vilémovic u Ledče nad Sázavou

... ale nakonec zvítězila láska ke dřevu

Po ukončení základní školy si totiž Pavel Svoboda pro svůj profesní život zvolil dřevo, inspirujíc se při tom svým otcem, který jakožto strojní zámečnický měl velkou zálibu v truhlářině a disponoval malou domácí dílnou s několika dřevoobráběcími stroji vlastní výroby. Zde si již od dětství osvojoval základy jeho zpracování, které pak dále prohluboval na truhlářském učilišti v jihočeských Hněvkovicích a zde nabyté zkušenosti pak dále rozvíjel v rámci dálkového nástavbového studia na Střední uměleckoprůmyslové škole hudebních nástrojů a nábytku v Hradci Králové. V roce 1992 si zřídil živnostenské oprávnění, na jehož základě se začal věnovat nejrozličnější zakázkové výrobě především z masivu a v nevyhnutelných případech i z laminovaných materiálů. A to nejprve

při zaměstnání a od roku 2002 pak již jako OSVČ na hlavní pracovní poměr. Svoji činnost, spočívající ve výrobě hlavně kuchyňských linek, dětských pokojů, předsíní a dalšího nábytku a také stavebně-truhlářského sortimentu vyjma oken, provozoval nejprve, spolu s bratrem v pronajatých prostorách a od roku 2004 pak sám ve vlastní dílně v Turovce, malé obci nedaleko jeho bydliště v Horní Cerekvi.

Motoriky už jen časově náročným koníčkem...

Postupem času, nabitého prací pro zákazníky rekrutující se hlavně z regionu Pelhřimovska, se však Pavel Svoboda k motocyklovým veteránům české výroby znovu vrátil. Zprvu jen kvůli občasnému rekreačnímu svezení se na nich, a později, z iniciativy svého syna, i k jejich renovacím, které se jim

staly velkým koníčkem, jemuž obětovali ne jeden víkend. V této souvislosti pak P. Svoboda doslova podlehl kouzlu Jawy 250 Péráka, kterého si nejen koupil, ale navíc podle něj v letech 2015–2017 vyrobil i jeho v úvodu zmíněnou dřevěnou „kopii“ (z 22 dřevin), která je dodnes vystavena v Muzeu rekordů a kuriozit v expozici Zlaté české ručičky v Pelhřimově. Při prvním představení dřevěného Péráka veřejnosti na 16. ročníku mezinárodní veterán rallye historických motocyklů v Pacově (červen 2017) pak jeden z přítomných nadšenců Pavla Svobodu vyhecoval ke zhotovení druhé dřevěné a českým rekordem se pyšníci motoriky – letos dokončené Jawy 50/550 (Pionýr), který byl vyráběn v letech 1955–1958 a pro tvar jednomístného sedadla byl lidově nazýván „Pařež“. Na celodřevěném modelu v měřítku 1:1, zhotoveném opět ručně bez použití CNC strojů, začal pra-

Do detailů propracované dílce a součástky byly vyrobeny opět pouze ručně za pomoci běžného nebo elektrického nářadí

Současná truhlářova činnost je dnes spojena hlavně s obnovou dřevěných architektur oltářů, kazatelen a jiných církevních památek

covat počátkem roku 2018 a po 2637 hodinách čistého času jej dokončil letos 8. června. Den poté (9. 6. 2022) byl pak tento unikátní motocykl zapsán do České databanky rekordů (v rámci festivalu Pelhřimov – město rekordů), neboť stejně jako originál je 600 mm široký, 936 mm vysoký a 1770 mm dlouhý s rozvorem kol 1165 mm. Pro zhotovení součástí, z nichž např. startovací páka, hnací řetěz, palivový kohoutek, a na rozdíl od péráka nově také páčky na řidítkách pro ovládání přední brzdy a spojky, jsou „funkční“, použil (s ohledem na pevnost a pro zvýraznění detailů a barevných přechodů jednotlivých dílů) 21 druhů dřevin – smrk, borovice, modřín, ořech, eben, hrušeň, švestku, javor, buk, dub, třešeň, škumpu, rakytník, thuji, břízu, olši, akát, lípu, jasan, ovangkol a tis červený. Poslední jmenovaná dřevina navíc pochází z památného stromu rostoucího v zahradě barokního zámku ve Vilémovicích u Ledče nad Sázavou, který bývá označován jako nejstarší tis

střední Evropy nebo nejstarší strom České republiky a jehož stáří odborníci odhadují na cca 1500–2000 let.

„Použitý materiál pochází z náhodně ulomené větve, kterou mi sami nabídli zástupci obce. A to poté, co se z médií dozvěděli, že pracuji na dalším dřevěném modelu s tím, zda bych ji nějak nezužitoval při výrobě součástí, čímž bych jejich památný strom ještě více zviditelnil. Bylo mi ctí jim vyhovět, a tak jsem z tohoto materiálu zhotovil ventily, šroub držící krycí plechy a otevírací šroub na „prsíčkách“,“ upřesňuje Pavel Svoboda s dovětkem, že právě tento fakt podle něj nakonec vedl k tomu, že spolu s jeho dřevěným „Pérákem“ (z 22 dřevin) se nově i „Pařez“ pyšní českým rekordem a je vystaven v Muzeu techniky v Telči.

...který vyústil v renovaci sakrálních interiérů

Těmito počiny Pavel Svoboda oslovil nejen několik majitelů a sběratelů au-

tomobilových veteránů, jimž tu a tam zhotovoval výtřevy karosérii, přístrojové desky, vnitřní výplně dveří apod., ale především také známého restaurátora pana Jaroslava Bendu z Pelhřimova (viz **DM 4/2019**), který ho již v průběhu prací na „Pérákově“ přizval v roce 2017 do svého dnes čtyřčlenného pracovního týmu. Od té doby je hlavní řemeslná činnost Pavla Svobody spojena s restaurováním oltářů, kazatelen a jiných církevních památek, na které se jeho partner dnes dvaasedesátiletý Jaroslav Benda specializuje a kdy základem architektury u většiny z nich je dřevo (většinou smrkové nebo borové, u řezeb lípové).

„Dřevo použité pro tyto památky, které je v kontaktu s podlahou a zdí, je zpravidla napadeno houbou, plísní, hnilobou atd. Z tohoto důvodu proto nejsou zásadně restaurovány tzv. nastojato přímo v kostele, ale po detailním zadookumentování a následné demontáži, při které nám obvykle vypomáhá ještě můj syn a jeho kamarád, jsou pak jednotlivé

Méně poškozené prvky stačí vyspravit, neopravitelné je třeba udělat nové

V truhlářově dílně v Turovce byl za pomoci běžných strojů a nářadí vyroben i kompletní oltář, který je od loňského roku součástí interiéru zrestaurované návěsní kaple v Hodějovicích

části převezeny ke mně do dílny. Zde pak mistr Benda posoudí, které z částí bude možné po následné petrifikaci ponechat, případně je vyspravit či doplnit o chybějící prvky, a které naopak bude nutné zhotovit zcela nově," dodává Pavel Svoboda, v jehož dílně se v době mé návštěvy (první polovina července) nacházely části právě restaurovaného bočního oltáře sv. Jana Nepomuckého z pelhřimovského farního kostela sv. Bartoloměje. Jeho dalším úkolem pak bude narušené dřevo, které lze v závislosti na rozsahu poškození zachovat, ošetřit proti dřevokazným škůdcům fungicidním přípravkem Lignofix, který většinou aplikuje máčením. Poté s pomocí přírodních pryskyřic (kalafuna, damara) nebo umělých pryskyřic provede již zmíněnou petrifikaci (zkamenění dřeva).

„Z preventivních důvodů je nutné peneťrovat i všechny nově vyrobené dřevěné prvky či jejich části, které zhotovují podle nákrešů J. Bendy nebo podle dochovaných fotek. A to včetně jejich řezeb, kterým se už zhruba rok věnuji namísto dlouhodobě nemocného kolegy řezbáře,“ upřesňuje P. Svoboda s tím, že řezbařina jej vždy lákala, ale pro nadbytek práce na ni do té doby neměl čas. Zpevněné a doplněné prvky, případně nově vytvořené a napenetrované,

pak převáží do dílen kolegů k pozlacení či polychromii a po jejich dokončení je spolu s nimi opětovně montuje.

Kromě renovací i nová výroba

V případě sakrálních interiérů má truhlář dnes na kontě, kromě řady restaurovaného vybavení kostelů a kaplí, i jeden kompletní oltář, který zhotovil v letech 2020–2021 pro celkově rekonstruovanou návěsní kapličku v Hodějovicích – městské části Pelhřimova.

„Součástí rekonstrukce byl také obraz Panny Marie Bolestné, zavěšený v místě dnešního oltáře, který zprvu nevykazoval zásadní uměleckou hodnotu. Při jeho obnově se ale zjistilo, že byl dvakrát přemalován a jeho původní verze se datuje do roku 1706. Po uvedení do původní podoby proto město rozhodlo, že bude umístěn na bezpečnější místo a hodějovická kaplička dostane nový oltář s fotokopii původního obrazu, přičemž zhotovením oltáře byla pověřena moje maličkost,“ pochlubil se mi Pavel Svoboda s tím, že práce v rámci restaurátorského týmu mistra Bendy zcela naplňují jeho výrobní kapacitu, a tak je nucen být ve své dílně takřka každou sobotu. Nadále se totiž věnuje i takřkajíc běžné truhlářině, byť jak sám říká „jen když musí“.

„Jde o drobnější zakázky pro kamarády nebo o právě probíhající výrobu spojenou s doplněním či obnovou nábytku pro mého vůbec prvního zákazníka, jemuž jsem byl doporučen ještě někdejší zaměstnavatelem, a který se nebál výrobu původního vybavení svého motoristu svěřit tehdy 22letému klukovi. Díky němu a jeho kladným referencím proto po celou dobu funguji bez jakékoliv placené reklamy,“ konstatoval na závěr mé návštěvy Pavel Svoboda s dovětkem, že na takové zakázky se prostě nezapomíná. ■

Základní faktografické údaje o firmě

Název: Pavel Svoboda – Truhlářství
Místo: Horní Cerekev
Rok založení: 1992
Počet pracovníků: 1
E-mail: drevene.motorcky@seznam.cz

